

HELSINGIN KAUPUNGIN TIETOKESKUKSEN

verkkojulkaisu

2003

4

Timo Cantell & Yrjö Virkola

Helsingin Messukeskuksen taloudelliset vaikutukset pääkaupunkiseudulla

Verkkajulkaisu

ISSN 1458-5707

ISBN 952-473-023-5

LISÄTIETOJA

Timo Cantell

Helsingin kaupungin tietokeskus

Puhelin 09-1693610

email timo.cantell@hel.fi

Yrjö Virkola

Suomen Gallup Group Oy

Helsinki suurten tapahtumien näyttämönä

Helsinki on merkittävä erilaisten kulttuuri- ja urheilutapahtumien sekä kongressien pitopaikka. Tapahtumatarjonnan keskeinen osa on Helsingin Messukeskus, jossa järjestetään monet maan suurimmat ja merkittävimmät messut ja näyttelyt. Se on myös yksi pääkaupunkiseudun suosituimmista kävijäkohteista. Messujen ohella messukeskuksen tarjontaan kuuluu myös suuri määrä kongresseja, kokouksia, seminaareja ja muita tilaisuuksia.

Tämä raportti käsittelee Helsingin Messukeskuksen kävijämääriä, kävijöiden ja näytteilleasettajien sekä myös kongressi- ja kokousvieraiden kulutusta ja taloudellista merkitystä Helsingille ja pääkaupunkiseudulle. Tutkimusta on tehty seuraavien tapahtumakokonaisuuksien kautta:

- Suomen Messujen omat messut ja näyttelyt
- Muiden tahojen järjestämät tapahtumat Helsingin Messukeskuksessa
- Kongressi- ja kokoustoiminta Helsingin Messukeskuksessa

Tämä raportti asettuu Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimusten jatkumolle, jossa on seurattu erilaisten Helsingissä järjestettävien tapahtumien yleisörakennetta sekä yleisöjen rahankulutusta vuodesta 1996 saakka. Mukana on ollut niin suuria urheilutapahtumia (ITC-ajot, 1996), suuria stadionkonsertteja (Michael Jackson, 1997) kuin Helsingin kulttuurivuoteen liittyviä tapahtumia (Töölönlahden taidepuutarhat ja Paavo Nurmi-ooppera, 2000) (Cantell 1999 & 2001).

Messukeskuksessa vuosittain yli miljoona kävijää

Helsingin Messukeskuksessa järjestetyissä tilaisuuksissa kävi yhteensä runsas miljoona vierasta vuonna 2001. Erilaisia kokouksia, seminaareja ja muita tilaisuuksia järjestettiin Helsingin Messukeskuksessa 1 350, joissa kävi lähes 120 000 asiakasta. Kongressivieraiden määrä oli runsas 4 000. Erilaisia näytteilleasettajayrityksiä Messukeskuksessa oli samana vuonna 10 603. Ylivoimaisesti eniten kävijöitä saivat erilaiset messut, jotka toivat yhteensä lähes 970 000 vierasta. Kävijöiden ja näytteilleasettajien yritysten rahankäyttö Messukeskuksessa ja pääkaupunkiseudulla on se perusaineisto, jonka pohjalta on tässä tutkimuksessa muodostettu arvio Helsingin Messukeskuksen taloudellisesta vaikutuksesta Helsingille. (Taulukko 1).

Taulukko 1. Messut, kongressit ja kokoustoiminta Helsingin Messukeskuksessa

Tapahtumat 2001 Helsingin Messukeskuksessa	Kävijä- määrä	Näytteille- asettaja- yritysten määrä
Messut	969 131	10 603
Kongressit	4 170	
Kokoukset/seminaarit	117 598	
Yhteensä	1 090 899	10 603

Kävijät ruokailevat, kahvittelevat ja tekevät ostoksia

Messuilla käyvät kuluttavat rahojaan erityisesti syömiseen, juomiseen, kahvitteeluun ja ostoksiin. Yleisöt jaettiin kahteen eri ryhmään, yleisömessuihin sekä ammattimessuihin. Näiden ryhmien kulutuserot ovat varsin suuret.

Yleisömessuilla käyneiden asiakkaiden kulutus oli keskimäärin 33,20 euroa kutakin kävijää kohti. Tästä summasta runsas puolet eli 18,26 euroa kului itse Messukeskuksessa. Tällöin ruokailuun, kahviin ja virvokkeisiin kului viidesosa (22 %) kokonaiskulutuksesta. Erilaisiin ostoksiin ja muihin hankintoihin Messukeskuksessa kului 10,96 euroa, eli kolmasosa (33 %) kaikesta kulutuksesta. Näissä summissa ei ole mukana pääsylippukuluja. (Taulukko 2).

Vajaa puolet (45 %) yleisömessuihin osallistuneiden kulutuksesta puolestaan veivät menot Helsingissä ja muualla pääkaupunkiseudulla. Tällöin syöminen nousi jälleen suurimmaksi yksittäiseksi menoeräksi, sillä keskimäärin kului 5,64 euroa ruokailuihin, kahveihin, juomiin jne. Erilaisiin ostoksiin meni viisi euroa, viihde ja kulttuuripalveluihin sekä julkisiin liikennevälineisiin kulutettiin puolestaan kaksi euroa kumpaankin. Julkiset liikennevälineen tarkoittavat kulutusta nimenomaan pääkaupunkiseudulla, mukaan lukien taksikulut. Mukana ei siis ole esimerkiksi ulkopaikkakuntalaisten ostamia junalippuja.

Taulukko 2. Yleisömessujen kävijöiden keskimääräinen rahankäyttö eri kohteisiin messukäynnin aikana ja osuudet eri messuilla

Kulutus/messut	Yleisömessut		Ammattimessut	
	N=			
	137		262	
	€	%	€	%
Messukeskuksessa				
Ruokailu/kahvi/virvokkeet	7,30	22	10,84	21
Ostokset	10,96	33	19,09	37
Pääkaupunkiseudulla				
Majoitus	0,33	1	1,03	2
Julkiset liikennevälineet	1,99	6	3,10	6
Ruokailu/kahvi/virvokkeet	5,64	17	7,22	14
Viihde- ja kulttuuripalvelut	1,99	6	1,03	2
Ostokset	4,98	15	9,29	18
Yhteensä		100		100
Keskimäärin/kävijä €	33,20		51,60	

Ammattimessujen kävijät käyttivät rahaa huomattavasti enemmän kävijää kohti kuin yleisömessujen kävijät, keskimäärin 51,60 euroa. Kyseessä on siis nimenomaan oma rahankäyttö, mukaan ei ole laskettu hankintoja, joita saatetaan tehdä yritysten välillä hyvinkin pitkän aikavälin päästä itse messutapahtuman jälkeen. Ammattimessujen vieraiden kulutuksen rakenne oli samankaltainen kuin yleisömessuilla, Messukeskukseen jäi yli puolet käytetyistä rahoista, pääkaupunkiseudun muihin kohteisiin puolestaan vajaa puolet. Pääasialliset kulutuskohteina olivat ruokailu, kahvittelu ja ostokset.

Kun messuvieraiden kulutusta vertaa Helsingissä tehtyihin kulttuuri- ja urheilutapahtumien kävijätutkimuksiin, yleisömessujen vieraiden kulutus on pienempää kuin esimerkiksi suurien stadionkonserttien yhteydessä syntyvä kulutus (näissä keskimäärin 50 euroa henkeä kohti ilman lippukuluja). Sen sijaan ammattimessuille osallistuneiden kulutus on verrannollinen moniin muihin tapahtumiin. Muissa tapahtumissa esimerkiksi Helsingin juhlatapahtumien yleisön kulutus on noin 60 euroa kävijää kohti, mutta tähän lasketaan mukaan kulutus koko tapahtuman aikana. Nurmi-oopperan yhteydessä syntyneeksi kulutukseksi laskettiin vajaat 50 euroa henkeä kohti. Sörnäisissä 1990-luvun puolivälissä järjestetyt rata-autokilpailut puolestaan aiheuttivat varsin suuria menoeriä, vajaat 100 euroa kävijää kohti. (Cantell 1998, 46; Cantell 1999, 37-38; Cantell 2001, 192).

Ulkopaikkakuntalaiset kuluttavat paikkakuntalaisia enemmän

Puolet messukävijöistä tulee pääkaupunkiseudun neljästä kaupungista (Helsinki, Espoo, Kauniainen, Vantaa), toinen puoli muualta maasta. Näiden ryhmien välinen rahankäyttö poikkeaa toisistaan varsin paljon. Muualta tulleet niin ammattimessujen kuin yleisömessujenkin asiakkaat käyttävät noin kaksi kertaa enemmän rahaa kun pääkaupunkiseudulla asuvat. Ulkopaikkakuntalaiset kuluttavat ammattimessuilla keskimäärin 78 euroa ja yleisömessuilla 51 euroa kävijää kohti. Pääkaupunkiseudun asukkailla vastaavat summat ovat 40 ja 28 euroa. (Taulukko 3).

Ulkopaikkakuntalaisten suurempi kulutus syntyy nimenomaan ruokailuista niin Messukeskuksessa kuin muualla pääkaupunkiseudulla. Yleisömessuille tulleet ulkopaikkakuntalaiset syövät ja juovat kahvia Messukeskuksessa noin 13 eurolla ja kaupungilla noin 6,50 eurolla ja vastaavasti pääkaupunkiseudulla asuvat messuvieraat kuluttavat 5,50 ja 3,50 euroa näihin menoihin.

Kaikkien ryhmien kulutus jakautuu prosenttiosuuksittain laskettuna suhteellisen samalla tavalla. Ruokaan laitetaan noin viidennes Messukeskuksessa ja reilu kymmenesosa kaupungilla kokonaiskulutuksen summasta riippumatta. Ainut suurempi poikkeus ovat ostokset Messukeskuksessa, sillä pääkaupunkiseudulla asuvat kuluttavat huomattavasti suuremman osuuden rahoistaan ostoksiin itse messuilla.

Taulukko 3. Pääkaupunkilaisten ja muualta tulleiden messukävijöiden rahankäyttö

Rahankäyttö	Ammattimessut				Yleisömessut			
	Pääkaupunkilaiset kävijät		Muualta tulleet kävijät		Pääkaupunkilaiset Kävijät		Muualta tulleet kävijät	
	€	%	€	%	€	%	€	%
Messukeskuksessa								
Ruokailu/kahvi/virvokkeet	7,82	20	14,09	18	5,64	20	13,23	26
Ostokset	19,16	49	18,79	24	13,82	49	19,34	38
Pääkaupunkiseudulla								
Majoitus	0,00	0	14,88	19	0,00	0	0,00	0
Julkiset liikennevälineet	2,35	6	5,48	7	1,69	6	3,05	6
Ruokailu/kahvi/virvokkeet	4,69	12	9,40	12	3,38	12	6,62	13
Viihde- ja kulttuuripalvelut	0,78	2	1,57	2	0,56	2	2,04	4
Ostokset	4,69	12	14,09	18	3,38	12	6,62	13
Yhteensä		100		100		100		100
Keskimäärin/kävijä €	39,49		78,30		28,48		50,90	

Kauempaa tulleet tekevät messumatkansa yhteydessä myös ostoksia kaupungilla. Näin erityisesti ammattimessuille osallistuneet ulkopaikkakuntalaiset, jotka ostavat hyödykkeitä pääkaupunkiseudun kaupoista keskimäärin 14 eurolla.

Näytteilleasettajille osallistuminen on suuri investointi

Yleisön ohella näytteilleasettajien kulutus messuille osallistumiseen merkitsee taloudellisia vaikutuksia. Keskimäärin näytteilleasettajat käyttävät messuosallistumiseensa 8 617 €. Suurin yksittäinen kuluerä on messuosaston vuokraus, johon kuluu keskimäärin 40 prosenttia käytetystä rahasta, tai lähes 3 500 euroa kutakin näytteilleasettajaa kohti. Toinen suuri kuluerä on messuosastojen suunnittelu, johon kuluu keskimäärin neljännes kaikesta näytteilleasettajien kulutuksesta. Tällä on merkitystä, sillä nimenomaan pääkaupunkiseudulla toimii lukuisia messuosastojen suunnitteluun ja toteutukseen erikoistuneita yrityksiä. Muita kulueriä ovat henkilökunnan majoitus (keskimäärin n. 690€/yritys), asiakkaiden kestitys (690 €), muu messumateriaali (430 €), matkat pääkaupunkiseudulla (170 €) sekä erittelemättömät muut kulut (1120 €). (Taulukko 4).

Erilaiset messut edellyttävät näytteilleasettajilta toisistaan poikkeavia investointeja, sillä varsinkin ammattimessuihin kuluu rahaa olennaisesti enemmän kuin yleisömessuihin. Silti kulutuksen rakenne näytteilleasettajille on varsin samankaltainen, messuosaston suunnittelu ja tilavuokra vievät selvästi yli puolet kaikesta kulutuksesta. Ammattimessujen menot ovat keskimäärin 12 800 euroa kun taas yleisömessuihin kuluu rahaa huomattavasti vähemmän, keskimäärin 4 300 euroa.

Taulukko 4. Näytteilleasettajien keskimääräinen rahankäyttö ja osuudet ammattimessuilla ja yleisömessuilla

	Messut yhteensä		Ammattimessut		Yleisömessut	
	€/keskimäärin	%	€/keskimäärin	%	€/keskimäärin	%
Messuosaston suunnittelu ja toteutus	2159	25	3487	27	799	18
Messuosaston tilavuokra	3429	40	5035	39	1785	41
Henkilökunnan majoitus	661	8	1048	8	264	6
Matkat pääkaupunkiseudulla	148	2	276	2	18	0
Asiakkaiden kestitys	686	8	1160	9	201	5
Muu messumateriaali	397	5	513	4	279	6
Muut kulut	1137	13	1291	10	979	23
Yhteensä		100		100		100
Yhteensä/näytteilleasettaja	8617		12809		4323	

Kongressi- ja kokousvieraiden kulutus

Kongresseihin osallistuvien kulutus on arvioitu Finland Convention Bureau'n tutkimusten perusteella. Näiden tutkimusten mukaan kongressivieraiden keskimääräinen rahankäyttö vierailuunsa on 1 540 euroa. Tästä summasta suurin osa kuluu majoitukseen ja kongressimaksuihin. Kongressit kestävät tyypillisesti useita päiviä, siksi summatkin ovat suuria. Kongressivieraita Helsingin Messukeskuksessa oli vuonna 4 170. Näin ollen kongressivieraiden kulutus oli yhteensä 6,42 miljoonaa euroa.

Kokouksiin osallistujien kulutus oli puolestaan keskimäärin 39 euroa kävijää kohti. Kun kokousvieraita oli lähes 120 000 henkilöä, tästä kertyy yhteensä 4,59 miljoonan euron summa. Kokousvieraitten osalta ei ole kuitenkaan mukana kulutusta pääkaupunkiseudulla, joten tässä suhteessa summa ei ole täysin vertailukelpoinen messukävijöiden kulutukseen.

Kulutus yhteensä 146 miljoonaa euroa

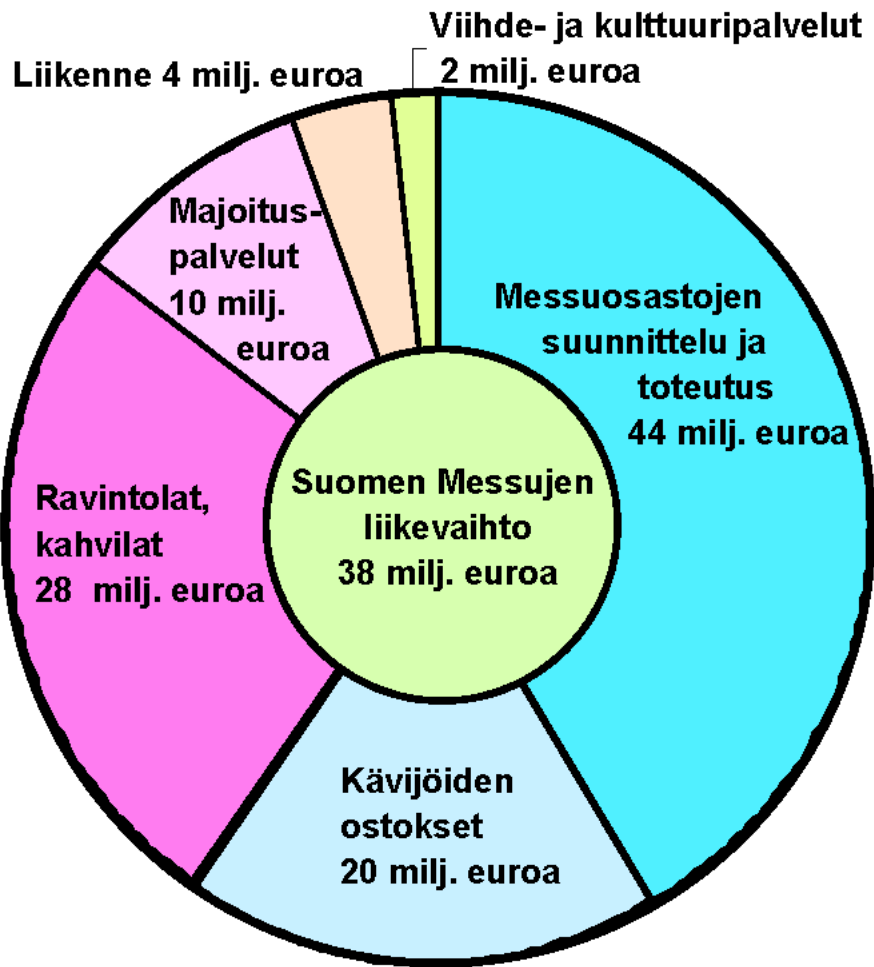
Kun kaikki kulutus lasketaan yhteen, Suomen Messujen liikevaihto sekä Messukeskuksen vieraitten ja näytteilleasettajien kulutus Messukeskuksessa ja muualla pääkaupunkiseudulla on yhteensä 145,89 miljoonaa euroa. Taulukosta 7 näkyy kulutus kokonaisuutena myös erittely Suomen Messujen järjestämistä tapahtumista Helsingin Messukeskuksessa sekä niistä tapahtumista, jotka jokin muu taho järjestää. (Taulukko 5).

Taulukko 5. Yhteenvedo Helsingin Messukeskuksen talousvaikutuksista

	Lukumäärä	Lukumäärä	Rahankäyttö keskimäärin/ kävijä/yritys	Rahankäyttö Yhteensä
Suomen Messujen tapahtumat				
	Kpl	kpl	€/yksikkö	milj.€
Messukävijöitä				
Ammattimessut	278169		51,6	14,35
Yleisömessut	399719		33,2	13,27
Näytteilleasettajia, yrityksiä				
Ammattimessut		4007	12809	51,33
Yleisömessut		3912	4323	16,91
Muiden järjestäjien tapahtumat				
Messukävijöitä				
Ammattimessut	54 899		51,6	2,83
Yleisömessut	236344		33,2	7,85
Näytteilleasettajia, yrityksiä				
Ammattimessut		1972	12809	25,26
Yleisömessut		712	4323	3,08
Kongressi- ja kokousvieraat				
Kongressivieraita	4170		1540	6,42
Kokousvieraita	117 598		39	4,59
Kaikki yhteensä	1 090 899	10603		145,89

Kun sitten tarkastellaan kulutusta eri kohteisiin, voidaan nähdä, että tuo lähes 146 miljoonan euron summa jakautuu kulutukseen niin Messukeskuksessa kuin pääkaupunkiseudullakin eri kohteittain taulukon osoittamalla tavalla. Tässä taulukossa pääkaupungin yritystoiminta tarkoittaa näytteilleasettajien messuosastojen suunnittelua ja toteutusta, messumateriaalia, messuosallistumista sekä messu-, kongressi- ja kokousvieraiden ostoksia. Ravintolakulut muodostuvat puolestaan näytteilleasettajien ruokakuluista ja kestityksistä sekä vieraiden ruokailuista, kahveista ja virvokkeista. (Kuvio 1).

Kuvio 1. Messukävijöiden ja näyttelleasettajien kokonaisrahankäyttö Messukeskuksessa ja pääkaupunkiseudulla eri kohteisiin

Yhteenveto

Helsingin Messukeskuksessa järjestetään vuosittain noin 1 300 eri messua, kongressia ja kokousta. Näissä käy yhteensä noin 1,1 miljoonaa vierasta. Näytteilleasettajia on puolestaan runsas 10 000 yritystä.

Suomen Messujen liikevaihto on vuosittain 38 miljoonaa euroa. Tämän toiminnan seuraukset pääkaupunkiseudun talouselämälle ovat mittavia. Suomen Messujen liikevaihto sekä messujen ja muiden tilaisuuksien yhteydessä messuvieraiden sekä näytteilleasettajien kulutus pääkaupunkiseudulla merkitsee yhteensä 146 miljoonan euron taloudellista toimintaa. Tästä pääosan muodostavat näytteilleasettajien osallistumis- ja valmistelukulut sekä messukävijöiden ostokset niin Messukeskuksessa kuin pääkaupunkiseudullakin. Myös ravintola-, kahvila-, ja virvokekulut ovat keskeinen osa menoja.

Yleisön kulutus henkeä kohti jää jossain määrin alhaisemmaksi kuin muissa Helsingissä järjestetyissä suurissa urheilu- tai kulttuuritapahtumissa. Toisaalta toiminnan laajuuden kautta kokonaisvaikutus pääkaupunkiseudun talouteen on hyvin merkittävä muihin Helsingissä järjestettäviin suuriin tapahtumiin verrattuna.

Lähteet

Cantell, Timo 1998. Yleisfestivaalien yleisöt. Helsingin juhlat, Joensuun laulujuhlat. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta, tilastotietoa taiteesta nro 19.

Cantell, Timo 1999. Helsinki suurtapahtumien näyttämönä. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus, tutkimuskatsauksia 1999: 1.

Cantell, Timo 2001. Kulttuurikaupunkivuoden kansalaismielipide ja yleisöt. Teoksessa Cantell, Timo & Schulman, Harry (toim.) Mitä oli kulttuurivuosi? Kirjoituksia Euroopan kulttuurikaupunkivuodesta Helsingissä. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus, 177-194.

Liite: Aineistojen keruu

Messukävijöiden rahankäytön selvittämiseksi tehtiin Helsingin Messukeskuksessa tutkimusta messukävijöiden ja näytteilleasettajien parissa näiden rahankäytön selvittämiseksi messukäynnin ja -osallistumisen aikana. Saatujen tietojen avulla tässä raportissa esitellään arvio messukävijöiden, näytteilleasettajien ja kongressi/kokousvieraiden kulutuksen kokonaisrahamäärästä Helsingissä ja pääkaupunkiseudulla vuonna 2001. Tutkimuksessa on pyritty vertailukelpoisuuteen muiden tapahtumien taloudellista merkitystä selvittävien tutkimusten kanssa.

Tutkimuksessa tarkastellaan seuraavien tahojen kulutusta:

1. Ammattimessujen kävijät
2. Yleisömessujen kävijät
3. Ammattimessujen näytteilleasettajat
4. Yleisömessujen näytteilleasettajat
5. Kongressi- ja kokouskävijät

Tutkimuksen aineiston on kerännyt Suomen Gallup Group Oy. Tutkimusta varten on käytetty kahta eri menetelmää; sähköpostikyselyä messukävijöille ja puhelinhaastatteluja näytteilleasettajille.

Itse tutkimusaineisto kerättiin siten, että messukävijöiden tutkimusjoukko muodostuu näyttelykohtaisiin messukävijäkyselyihin vastanneista henkilöistä. Paikan päällä tehdyn kävijäkyselyn yhteydessä vastaajilta pyydettiin sähköpostiosoitetta ja lupaa lähettää jatkokysely sähköpostin välityksellä. Rahankäyttöön liittyvä kysely lähetettiin vastaajille sähköpostin välityksellä viikon sisällä messujen jälkeen.

Näytteilleasettajakyselyjen taustana ovat Suomen Messujen eri messujen näytteilleasettajat. Yhteystiedot on poimittu messujen näytteilleasettajista satunnaisesti. Tiedot on kerätty puhelinhaastatteluilla pari viikkoa kunkin messun jälkeen.

Kongressi-, seminaari-, koulutus- ja kokoustilaisuuksien kävijöiden rahankäyttö on puolestaan arvioitu Finland Convention Bureaun tutkimuksissa saatujen keskimääräisten lukujen pohjalta. Kokousvieraiden rahankäyttö on arvioitu keskimääräisen ateriointikustannuksen mukaan. Tämän ryhmän muusta rahankäytöstä ei ole koottua tietoa saatavissa.

Haastattelut on tehty keväällä ja syksyn alussa vuonna 2002. Ammattimessut, joiden yhteydessä tutkimusta tehtiin, olivat FinnBuild 2002, Gastro 2002 ja FinnTec 2002. Yleisömessut, joissa haastattelut tehtiin olivat Sportexpo 2002, Lapsi 2002 ja Muoti II/2002. Näytteilleasettajien rahankäyttötutkimusta tehtiin kaikilla muilla edellä mainituilla messuilla paitsi Sportexpossa. Kävijöitä haastateltiin yhteensä 399 henkilöä ja näytteilleasettajien edustajia 100 henkilöä. Saatujen tietojen avulla arvioitiin vuoden 2001 Helsingin Messukeskuksessa järjestettyjen tapahtumien kävijöiden ja näytteilleasettajien rahankäyttöä ja sitä kautta Helsingin Messukeskuksen taloudellisia vaikutuksia. Tutkimuksessa käytettiin vuoden 2001 tietoja, koska vuoden 2002 osalta kaikkia tietoja ei ole tutkimusta tehdessä vielä saatavilla. Vuonna 2002 kävijämäärät pysyivät samoina.